

LÄNSSTYRELSEN
Hallands län
Miljövårdsenheten
Björn Ströberg
035-13 22 34

BESLUT

1995-02-02

231-581-95

**TILLÄGG TILL SKÖTSELPLAN FÖR GRIMSHOLMENS NA-
TURRESERVAT, tidigare fastställd vid Länsstyrelsens beslut den 25
september 1992.**

Naturvårdsförvaltare: Västkuststiftelsen

Planen fastställd 1995 av Länsstyrelsen

I denna skötselplan redovisas endast tillkommande skötselområden, då tidigare fastställd skötselplan även ska gälla för nedan redovisade områden. Angivna arealer för skötselområde 6 och 8 avser endast arealer för det tillkommande området.

Skötselområde 6 (2,1 ha)

Beskrivning: Strandområde med två mindre öar. Området hänger ihop med det tidigare skötselområde 6. Se tidigare skötselplan.

Mål: Se tidigare skötselplan.

Åtgärder: Se tidigare skötselplan.

Skötselområde 8 (39,2 ha)

Beskrivning: Del av Kattegatt och Suseån. Området hänger ihop med det tidigare skötselområde 8. Se tidigare skötselplan.

Mål: Se tidigare skötselplan.

Åtgärder: Se tidigare skötselplan.

Skötselområde 9 (1,9 ha)

Beskrivning: Dynområde, delvis planterat med bergtall. Inslag av ungbjörk, tall, asp, rönn och ek. Enstaka en- och rosbuskar. Delvis brant dynfront med erosionsskador. I östra delen djupa erosionssänkor.

Mål: Öppen kusthed.

Åtgärder: Bergtall och huvuddelen av andra träd och buskar avvecklas.

Skötselområde 10 (4,4 ha)

Beskrivning: Blandskog med björk, al, hägg, ek, rönn, alm, lönn och enstaka tall och gran.

Mål: Naturskog.

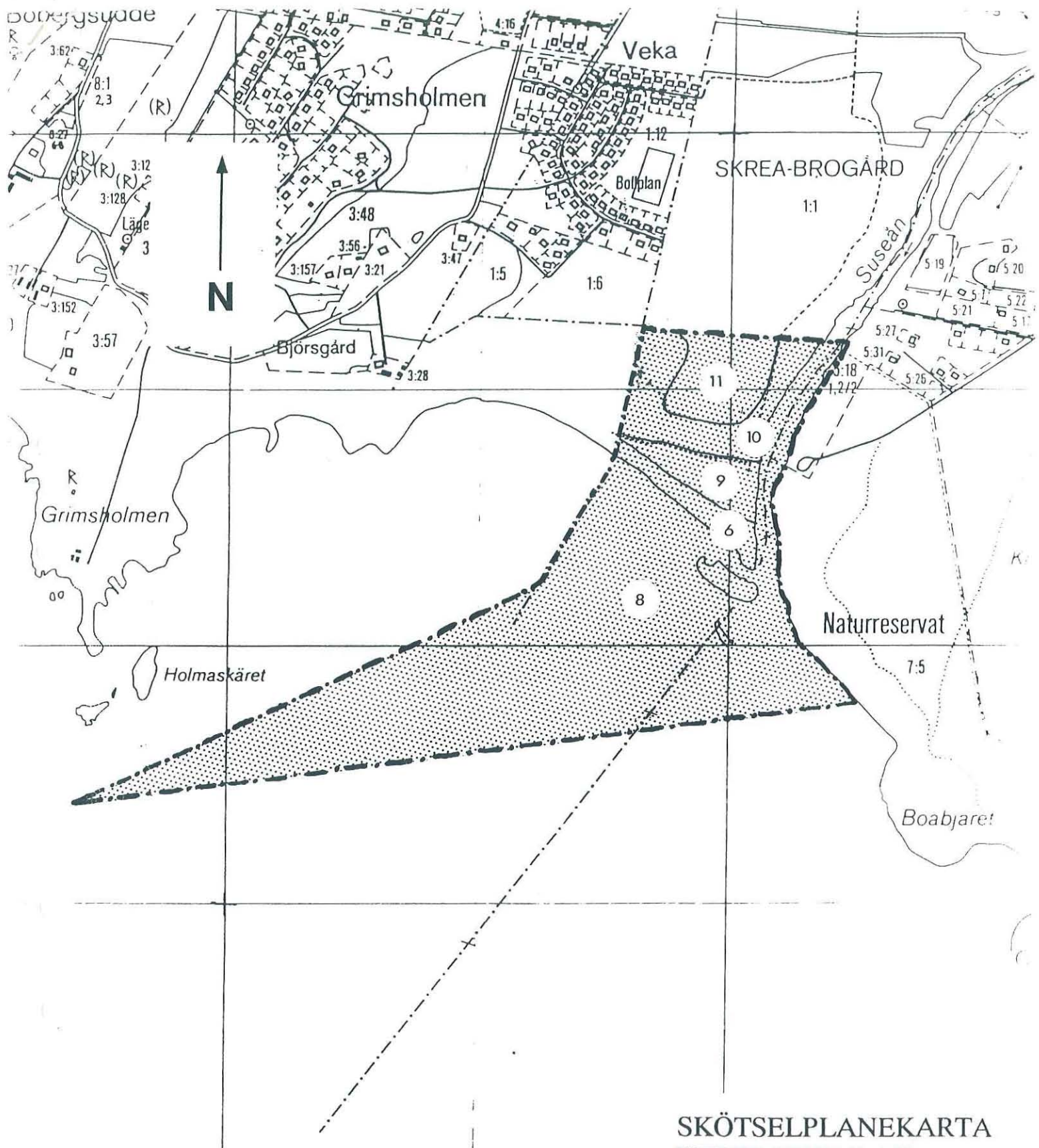
Åtgärder: Rönning för att öppethålla stigar. Bortrönning av ev. unggran.

Skötselområde 11 (2,9 ha)

Beskrivning: Tall- och bergtallskog. Sparsam föryngring med tall och björk. Skarpfrisk hedtyp.

Mål: Naturskog.

Åtgärder: Successiv avveckling av bergtallen. Gallring av tallskogen för att gynna lövträd. Gynna lövträd vid självföryngring.

**SKÖTSELPLANEKARTA
UTVIDGNING AV
GRIMSHOLMENS
NATURRESERVAT**

Falkenbergs kommun
Hallands län

- gräns för naturreservat
- ~ skötselområde

Skala 1:10 000

SKÖTSELPLAN FÖR

Grimsholmens naturreservat

Falkenbergs kommun, Hallands län

Planförfattare: Västkuststiftelsen och
Jörgen Andersson

Naturvårdsförvaltare: Västkuststiftelsen

Planen fastställd 1992 av länsstyrelsen i Hallands län

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sid
FÖRORD	1
I ALLMÄN BESKRIVNING	2
1 Administrativa data	2
2 Översiktlig beskrivning av befintliga förhållanden	3
2.1 Naturförhållanden	3
2.2 Kulturhistoriska förhållanden	5
2.3 Markanvändning	6
2.4 Tillgänglighet	8
2.5 Naturvärden och sociala värden	8
2.6 Närbelägna naturvårdsobjekt	8
2.7 Källuppgifter	8
II PLANDEL	10
1 Disposition och skötsel av mark och vatten	10
1.1 Övergripande mål	10
1.2 Generella riktlinjer och åtgärder	10
1.2.1 Hävd av åkermark	10
1.2.2 Hävd av hedmarker och strandängar	10
1.2.3 Hävd av skogsmark	12
1.2.4 Dynområden	12
1.2.5 Fornvård och kulturminnesvård	13
1.2.6 Jakt och faunavård	13
1.2.7 Havet	13
1.3 Behandling av skötselområden	14
2 Anordningar för rekreation och friluftsliv	16
2.1 Övergripande mål	16

2.2 Riktlinjer och åtgärder	16
2.2.1 Tillgänglighet	16
2.2.2 Friluftsanordningar	16
2.2.3 Båtplatser och Grimsholmens fiskehamn	18
2.2.4 Renhållning	19
2.2.5 Strandstädning	19
2.2.6 Information	19
2.2.7 Utmärkning av naturreser- vatets gräns	20
3 Tillsyn	20
4 Dokumentation av utförda åtgärder	20
5 Revidering	20
6 Finansiering av naturvårdsförvalt- ningen	20
6.1 Ekonomisk utredning	20
6.2 Finansiering av naturvårdsförvalt- ningen	21

Bilagor och kartor (karta 1 - 3 finns i beslutet)

4. Vegetationskarta
5. Karta över skötselområden
6. Karta över anordningar för friluftslivet
7. Blankett för redovisning av naturvårds-
 åtgärder
8. Ekonomisk flerårsplan
9. Blankett för utredning av kostnader och intäkter
 för naturvårdsförvaltningen

FÖRORD

Föreliggande förslag till skötselplan har ursprungligen upprättats 1976 av Stefan Malmberg på uppdrag av länsstyrelsen. Skötselplanen har till stor del omarbetats 1985 av Jörgen Andersson, länsstyrelsen och 1986 av Västkustsstiftelsen.

Skötselplanen består av två delar:

I ALLMÄN BESKRIVNING av naturreservatet

II PLANDEL, som delas in i följande avsnitt:

1. Disposition och skötsel av mark och vatten
2. Anordningar för rekreation och friluftsliv
3. Tillsyn
4. Dokumentation av utförda åtgärder
5. Finansiering av naturvårdsförvaltningen

Skötselplanen är av detaljerad typ.

I ALLMÄN BESKRIVNING

1 Administrativa data

<u>Skyddsform</u>	Naturreservat
<u>Objektnummer</u>	13 02
<u>Beslutsdatum</u>	1992-09-25
<u>Kommun</u>	Falkenberg
<u>Registerområde</u>	Skrea socken
<u>Läge</u>	Ca 7,5 km sydost om Falkenberg
<u>Kartblad</u>	Ekonomiska kartbladet 5C Ullared 1a Veka
<u>Area</u>	173,5 ha
<u>Fastigheter</u>	Boberg 3:10
<u>Markägare</u>	Västkuststiftelsen
<u>Naturvårds- förvaltare</u>	Västkuststiftelsen

2 Översiktlig beskrivning av befintliga förhållanden

2.1 Naturförhållanden

Kustremsan i anslutning till Grimsholmen (Bobergs udde) utgör ett omväxlande kusthedlandskap. Från bergshöjden i områdets norra del blickar man ut över ljung- och gräshed, som utmed stränderna övergår i smala strandängspartier. Längst i söder, ner mot Suseån utbreder sig sandstrand och sanddyner, som övergår i en bakomliggande tallskog. (se karta 4, vegetation).

Höjdområdet och de nedanför liggande partierna utgör ett mosaikartat växtsamhälle. Här förekommer en blockrik hållmark med ljung och gräshed, enstaka vindpinade enbuskar samt smärre fukthedspartier. Ett markant inslag i ljungen är förekomsten av klockgentiana, som blommar med en intensiv blå färg. En gammal strandlinje löper genom området, markerad av stenmalar vars runda stenar formats långt tillbaka i tiden av havets vågor. I den gamla strandvallens närhet uppträder två mindre torrängar med spåtistel, kummin och backsmörblomma.

Nedanför berget uppträder en tuvig fukthed. De fuktiga partierna domineras av rödven, knapptåg och blåtåtel, medan ljung och kråkris karaktäriserar tuvorna. De strandnära gräshedarna domineras framför allt av rödsvingel och rödven. I södra delen, väl avgränsad av ett stängsel, avskiljs området från en högvuxen, gammal ljunghed. Nordost om ljungheden ligger åkermark. En björkdunge, i anslutning till gårdsbildningarna, har vuxit upp på tidigare åkermark.

Vid Båtakåsen förekommer gräs- och rishedar i olika stadier av igenväxning. På uddens gräshed växer björnbärssnår och i södra delen även vresros. Längre in förekommer rished med enbuskage och tät buskvegetation med bl a björk, gråvide, brakved, rönn, slån och nypon. Jordskiktet är tunt och berget går i dagen på flera ställen. Här växer bl a en del tidiga vårväxter som vårtåtel, nagelört och sandkrassing. Här förekommer också små torrängspartier. Innanför sandstranden finns en tångvall med ett bestånd av strandmolke, som tidigare bara är känd från ett fåtal lokaler i Halland.

I reservatets mellersta del sticker själva Grimsholmen ut i havet. Från uddens spets har en stenpir lagts ut. På uddens västsida går berget i dagen och vegetationen utgörs av en kråkris- och kruståteldominerad hed. Innanför udden breder stora böljande gräshedsområden ut sig. Sandstarr dominerar omväxlande med gräs, framför

allt rödsvingel och rödven. Här förekommer också bl a vårbrodd, fårsvingel, stagg, knägräs, ängssyra och bergkorsört. Gräshedspartiet närmast stora vägen och infarten till Grimsholmen har så sent som 1980 varit brukad åkermark. Sedan bete upphört har en viss igenväxning påbörjats med små björkar och rönnar.

En mäktig tångvall, med en imponerande vegetation av framför allt strandmålla, ligger i den stora bukten innanför Grimsholmen. Spjut-, kust-, blå- och rödmålla förekommer också, liksom en intressant och näringskrävande flora med bl a kalmusrot, strandmalört, brunskära och vänderot.

Ett grävt dike med arter såsom vattenmåra, spikblad och ältranunkel mynnar ut i bukten. Sötvattensutflödet och det näringsrika tångvallsunderlaget medverkar till en tät vegetation, som bildar ett högt nästan ogenomträngligt bälte. Närmast stranden växer havssäv och sedan följer bestånd av bl a vass, rörflen och strandmålla. Enstaka individer av strandkvanne, som är ett par meter höga, förekommer också. Innanför detta vassbälte vidtar en borsttåtelhed med arter såsom borsttåtel, sandstarr och blåmunkar. Denna sura sandgräshed, bildas ofta på urlakade, äldre sanddynor och på hårt betad sandmark.

Strandängarna uppvisar en likartad flora, med arter såsom käringtand, gåsört, vitklöver, trift, strandglim, kustarun, havssälting, saltnarv och salttåg. I strandängsfloran påträffas också strandmalört, strandkämpar och smultronklöver.

Strandängarna är till största delen steniga. Vid Grimsholmen finns blockrik klippstrand. Mindre sandstrandpartier förekommer i några vikar mellan Båtakåsen och Grimsholmen.

I södra delen av reservatet utbreder sig en sandstrand med dyner. Vegetationen är sparsam. Enstaka mållor, saltnarv och marviol förekommer på själva sandstranden. På dynerna växer strandkvickrot och de båda sandbindande gräsen, sandrör och strandråg. Dynfronten är delvis brant och eroderad. Innanför dynryggen övergår vegetationen i borsttåtelhed, som i övergången till det bakomliggande skogspartiet avlöses av ljung, kråkeris och sandstarr.

Skogspartiet, som till större delen utgörs av planterad tall och bergtall, är delvis av mycket dålig kvalitet. Skogen är av varierande ålder och något egentligt skogsbruk har inte förekommit. I ett område förekommer planterad gran tillsammans med björk och tall.

I buskskiktet uppträder en del föryngring av rönn, björk, asp och ek samt brakved, druvfläder och kaprifol. Ljung, lingon, blåbär, ekorrbär, kruståtel och sandstarr utgör karaktäristiska arter i fältskiktet. På friskare partier återfinns ett välutvecklat moss-täcke av vägmossa, vågig kvastmossa och husmossa.

Genom skogsområdets mellersta del löper i öst-västlig riktning en öppen gata med en nergrävd VA-ledning.

Området närmast Suseån har naturskogskaraktär med björk, al, ek, rönn, alm, lönn och hägg samt enstaka tall och gran. Till fältskiktet hör vitsippa, harsyra, vårbrodd, lundbräken och träjon. I lägre liggande partier uppträder en frodigare vegetation med bl a svalört, älgört, kirskål, jättebalsamin, hallon, lundelm och majbräken. Allmänt förekommande är också humle, både på marken och utmed trädstammarna. I områdets mellersta del förekommer en ren alskog på den från ån avsatta svämmleran. Längst i söder är skogen lågvuxen med flerstammig al, björk och tall. Spridda torrträd med hackspetthål förekommer. I detta område, liksom i ett mindre lövskogsparti längre åt norr, finns spår av äldre dikningar.

Innanför skogsområdet ligger åkermark. Vissa åkrar är nedlagda eller ligger i träda. Längs diken och åkerkanter växer ridåer med björk, asp, sälg, rönn, hägg, björnbär m m. I nordöstra delen ligger en åkerholme med ett ljunghedsparti med asp och björksly. De obrukade åkrarna domineras av kvickrot eller har övergått i borsttåtelhed.

Djurlivet har inte särskilt undersökts. Fågellivet är rikt, särskilt under flyttningen på vår och höst. Tångvallarna hyser en rik insektsfauna och utgör föda för många fågelarter. Förekommande arter är bl a strandskata, större strandpipare, sånglärka, fasan och raphöna. Knölsvan brukar häcka på det lilla Holmeskäret. Fältpiplärka har påträffats och utgör en karaktärsfågel för dynamråden. Bland de högre däggdjuren förekommer fälthare, kanin, mink och iller. På höstarna ligger ofta säl vid Båttåkasen.

2.2 Kulturhistoriska förhållanden

I området förekommer flera fornlämningar. På höjdområdet i norra delen finns en hällkista i ett röse. Röset är ca 23 m i diameter. Hällkistans sidor är uppmurade av flata stenar. Fem takhällor, varav två är nedfallna i hällkistan, är synliga. Nedanför hällkistan ligger

3 stensättningar. Det ena utgör en oval stensamling och kan vara en skeppssättning. De andra två, vilka anges vara osäkra fornlämningar, är närmast runda och kan vara gravar.

Hällkistan är en stenkammargrav från yngre stenåldern (1800 - 1500 f Kr). Rösen och stensättningar är av senare datum och härstammar från bronsåldern (1500 - 500 f Kr) resp järnåldern (500 f Kr - 1050 e Kr).

Norr om hällkistan ligger ett röse. Två rösen ligger på en kulle nedanför bergshöjden. På Grimsholmen ligger också en stensättning.

Både i rösen och stensättningarna har stenar omplockats och borttagits. En viss igenväxning föreligger med främst enbuskar.

Tångtäkt har tidigare varit vanligt förekommande.

Skrea hembygdsförening har angivit i skrivelse till länsstyrelsen att detta kustavsnitt hetat Grimsholmen under mycket lång tid och att reservatet därför bör få namnet Grimsholmen. Här har tidigare funnits Grimsholmens kustpostering och Grimsholmen var också tidigare postadress. På 1940-50-talen började namnet Bobergs udde utnyttjas. Detta namn har numera alltmer kommit att användas bl a vid vägvisning vid anslutningsvägar.

Material från laga skiftet 1846-50 anger varken namnet Grimsholmen eller Bobergs udde. Däremot anges både Båtakåsen och Skarvik. Grimsholmsudden benämnes "Holmabackarna" och den stora bukten "Holmaviken".

2.3 Markanvändning

Området utgör en gammal kulturbygd, som under lång tid hävdats med bete och åkerbruk. Hedarna och då främst ljunpartierna, har tidigare bränts för att förbättra betet. Den norra delen brändes senast omkring 1930 och har sedan dess betats med får, häst och nöt. På karta från laga skiftet anges flera uppodlade områden, som senare lagts igen och numera utgör hedmarker. Under sen tid har även betet upphört på vissa delar och dessa områden håller på att förbuskas.

Större delen av de obetade områdena har nu stängslats in och befintliga stängsel har bitvis förbättrats. Reservatsområdets åker- och betesmarker är utarrenderade.

Skrea-Brogård 1:1 har eget fiske i anslutning till den av åns meander bildade halvön. I övriga delar av Suseån har Bobergs by fisket. Skyltar med text "Fiske förbjudet. Falkenbergs sportfiskeklubb" finns uppsatta utmed ån.

Tångtäkt har tidigare varit vanligt förekommande. I fastigheterna ligger inskriven tångrätt och tångväg för Boberg, Lynga, Veka och Brogård.

Grimsholmens fiskehamn är beläget inom området. I fastigheten finns en intecknad nyttjanderätt för Grimsholmens fiskehamnsförening att anlägga och bibehålla fiskehamn genom att uppföra stenpir och brygga samt anordning för upphalning av fiskebåtarna på land jämte rätt till att taga väg till hamnen. Nyttjanderätten gäller till årsskiftet 2013/2014.

Under 1982 hade fiskehamnsföreningen färdigställt en år 1964 påbörjad stenpir. Hamnbassängen gav plats för två eller tre fiskebåtar och utgjorde ett dåligt skydd för vindar och vågor från syd och väst. För att förbättra yrkesfiskarnas möjlighet att bedriva ett kustnära fiske medgav stiftelsen Grimsholmens fiskehamnsförening rätt att hos vattendomstolen ansöka om en förlängning av vågbrytaren med 30 meter. Utbyggnaden har skett med sprängsten. Skyddet utmed vågbrytarens västra överkant skall göras av större sprängsten, som erhålls genom utsprängning. Arbetet skall vara fullbordat senast under 1993. Stiftelsen har också givit föreningen rätt att förtöja sammanlagt 20 båtar i hamnen.

Inskriften nyttjanderätt föreligger också för sjöbod vid Båtakåsen. Nyttjanderätten upphörde vid utgången av 1988.

Utmed områdets stränder ligger ett stort antal fritidsbåtar. Flertalet är koncentrerade till Båtakåsen och udden mellan Båtakåsen och Grimsholmen. Här finns oinskriven nyttjanderätt för två sjöbodar och del i båtramp och båtplats för fastigheten Boberg 8:1, dels båtramp och ett 10-tal båtplatser i anslutning till rampen samt sjöbodar och båtplatser vid Båtakåsen.

Utmed Suseån finns ett 30-tal båtar upplagda.

Tre kraftledningsservitut med Yngeredsfors Kraft AB finns också inskrivna.

2.4 Tillgänglighet

Området nås med allmän väg som angör reservatet från flera håll. Några mindre körvägar och stigar leder från olika håll in i reservatet och gör området lättåtkomligt. Man når området från E6 genom att söder om Skrea kyrka ta av mot Boberg och sedan efter en dryg km vika av mot "Bobergs udde". Efter ca 4 km når man reservatets södra delar. Alternativt kan man välja vägen från E6 vid Heberg över Boberg eller kustvägen från Halmstad över Stepinge, Ugglarp och Eftra förbi Boberg. Från Falkenberg följer man Hersagårdsvägen förbi Skrea strand samt över Ringsegård.

2.5 Naturvärden och sociala värden

Grimsholmen äger betydande naturvetenskapliga och sociala värden. De genom bete hävdade kusthedarna och havsstränderna gynnar många växt- och djurarter och utgör alltmer ovanliga och värdefulla naturtyper. Floran uppvisar flera sällsynta och skyddsvärda växter såsom spåtistel, backsmörblomma, strandmalört, strandkämpar och smultronklöver. Den betade strandängen har stor betydelse som häcknings- och rastplats för många fågelarter. Sanddynerna och Suseåns utlopp genom dessa har stort kvartärgeologiskt intresse.

Grimsholmen och omgivningarna kring Suseåns mynning har sedan gammalt varit känt för sin naturskönhet och det lättillgängliga kustavsnittet är ett omtyckt utflyktsmål. Särskilt under sommaren, då de fina badstränderna lockar många besökare.

De landskapliga värdena är också mycket stora. Utsikten från höjderna över det öppna landskapet är tilltalande, kanske bland de allra vackraste i Halland. Vid klart väder kan man härifrån se Kullen i söder och Morups tånge i nordväst.

2.6 Närbelägna naturvårdsobjekt

Omedelbart öster om reservatet ligger Vesslunda naturreservat, som utgörs av sanddynsbukter omgivna av klippiga berguddar. Smörkullen norr om reservatet är ett 52 meter högt gammalt sjömärke med en värdefull utsiktspunkt.

2.7 Källuppgifter

Nielsen Birgit, 1983: En kartering och inventering av Grimsholmens olika västsamhällen samt beskrivning och artlistor - Västkuststiftelsen. Opubl.

Andersson Jörgen, 1985: Förslag till skötselåtgärder för fastigheten Brogård 1:1 - Länsstyrelsen. Opubl.

Riksantikvarieämbetet, fornlämningar, 1966.

Utdrag ur laga skifte, 1846-50.

Johansson Olof, Ekstam Urban, Forshed Nils, 1986: Havsstrandängar, skötsel av naturtyper, SNV.

Jarlhage Stefan, 1988: Växtinventering av Grimsholmen, ett specialarbete i biologi. Falkenbergs gymnasieskola. I stencil.

Olsson Per-Gunnar, 1988: Inventering av skalbaggar, Coleoptera på Grimsholmen, ett specialarbete i biologi. Falkenbergs gymnasieskola. I stencil.

II PLANDEL

1 Disposition och skötsel av mark och vatten

1.1 Övergripande mål

Målet med området skötsel skall vara att i möjligaste mån bibehålla ett öppet representativt halländskt kusthedlandskap med betade hedar och strandängar, främja ett överårigt blandskogsparti med partier i fri utveckling samt att området hålles tillgängligt för friluftsliv och pedagogisk verksamhet.

1.2 Generella riktlinjer och åtgärder

1.2.1 Hävd av åkermark

Mål: Åkermarken bör hållas i hävd. Åkermarken kan omföras till betesmark.

Riktlinjer och åtgärder: Vid behov utföres rensning av diken och röjning av träd och buskar i diken och åkerkanter. Stängsel kan bestå av fårnat eller strömförande tråd (alt taggtråd), spänt på trästolpar med 3-4 meters mellanrum. Stängselgenomgångar i form av grind, rist eller stätta anordnas vid vägar och stigar samt på andra lämpliga platser för att ej hindra allmänhetens tillträde till reservatet. Vid uppsättning av stängsel bör detta i möjligaste mån följa befintliga stengärdesgårdar. Stenmurarna utgör tidigare inhägnader och fastighetsgränser och bör underhållas. Gammal taggtråd samlas ihop och borttransporteras.

1.2.2 Hävd av hedmarker och strandängar

Beskrivning: Naturbetesmarkerna utgjorde tidigare en förutsättning för djurhållning. I takt med ändrade ekonomiska villkor för jordbruket har hävden på dessa marker minskat betydligt. De betade hed- och strandängspartierna vid Grimsholmen har en lång och mer eller mindre kontinuerlig betestradition. Det är därför av särskilt stort värde att bibehålla hävden på dessa marker genom fortsatt betesdrift. Bete sker f n med nötkreatur (dikor). De olika marktyperna ger emellertid även förutsättningar för sambete med nöt, får och hästar.

Mål: Bete skall drivas i sådan omfattning, att områdets naturvärden tillgodoses. Betestrycket på olika marker får regleras efter hand och bedömas i samråd med djurhållaren och naturvårdsförvaltaren. Tidigare

brukares erfarenheter ger goda möjligheter till ett rätt avpassat betestryck. Ett hjälpmedel kan också vara riktlinjerna i följande tabell (Havsstrandängar - skötsel av naturtyper, SNV, 1986):

Rekomenderad beläggning på skilda markslag under en normal betessäsong med 130-140 betesdagar

Markslag	Antal djur per hektar							
	Ungnot första betes- aret	Ungnot andra betes- aret	Sinkor. ca 600 kg	Dikor. ca 600 kg inkl. kalv	Tackor. ca 65 kg inkl. 1,6 lamm	Häst. medel- stor ridhäst	Häst. medel- stor ponny	
Egentlig havsstrandäng	1,6	1,1	1,1	0,5	2,5	0,8	1,5	
STRANDNÄRA OMRÅDEN:								
Naturbetes- mark (ogödslad)	torr	1,0	0,6	0,6	0,3	1,8	0,5	1,0
	frisk	2,0	1,5	1,5	0,6	3,3	0,5	1,0
	fuktig	2,2	1,6	1,6	0,7	-	0,5	1,0
	våt	2,0	1,4	1,4	0,6	-	-	-

Riktlinjer och åtgärder: Ett lagom betestryck ger bästa naturvårdseffekt och medför en ökad artrikedom. Det kan därför vara lämpligt att indela området i ett par betesfällor och därmed bättre kunna reglera betestrycket.

Röjning och rensning av träd, buskar och sly skall utföras på igenväxande marker och som komplement till betesdriften. Enstaka eller grupper av träd och buskar kan sparas på hållmarker, utmed stenmurar och diken, i odlingsrösen och på åkerholmar. Bärande träd och buskar sparas i första hand. Strandängar röjes helt fria från träd och buskar. Häckande och rastande vadarfåglar undviker strandområdena intill träd eller buskar.

Gräshedar med högvuxen gräsvegetation och tjockt förnalager kan restaureras med slaghack eller bränning. En enkel slaghack har god effekt och relativt god framkomlighet. Slaghacken kan också motverka tuvbildning. Det är viktigt att den avslagna vegetationen transporteras bort eller komposteras på lämpligt ställe.

Genom bränning får man en proteinrik och mer smaklig växtlighet för djuren. Det kan därför vara lättare att få till stånd bra bete efter bränning. Ljunghedsparter kan också med fördel brännas. Bränning har tidigare utförts och utgör därmed en tidigare underhållstradition. Vid en lätt bränning svedjer man av växtdelar och förna ovan markytan. Bränning bör därför utföras

tidigt på våren när markfuktigheten är hög, för att undvika brand i humuslagret och döda vegetationen. Vid bränning av ett område skall mindre brandgator hackas upp för att hindra oönskad spridning av elden. Samråd skall ske med brandmyndigheten. Det kan vara lämpligt, att tända i motvind för att lättare kontrollera elden och för att erhålla bästa resultat.

Slaghack och bränning kan ingå i en kontinuerlig skötsel och utföras vid behov.

Stängsel uppsättes och kompletteras i erforderlig omfattning enligt anvisningar ovan under punkt 1.2.1 "Hävd av åkermark".

1.2.3 Hävd av skogsmark

Mål: Skogens skötsel bör medverka till ett överårigt blandskogsbestånd. Partier med föga påverkad skog (naturskog) skall i huvudsak få utvecklas fritt enligt anvisningar i avsnitt 1.3 "Behandling av skötselområden".

Riktlinjer och åtgärder: Ett naturvårdsinriktat skogsbruk skall eftersträvas så att naturvårdens och friluftslivets intressen tillgodoses. Gallring och röjning skall eftersträva stormhårdiga bestånd. Bergtall, gran och skadad tall tas bort. Löv gynnas. Föryngring utföres succesivt med självföryngrat löv. Tall förnygras genom fröträd. Vid behov röjning av lövsly och tallföryngring. Ek gynnas.

Körvägar och stigar hålles öppna.

1.2.4 Dynområden

Mål: Att begränsa uppkommande erosionsskador och förhindra sandflykt i dynområdena.

Riktlinjer och åtgärder: Det är angeläget att vidmakthålla den sparsamma vegetationen på dynerna. Vid stark förslitning av denna vegetation är det risk att dynerna försvinner. Hårt slitna ytor skall inhängnas och planteras. Sandfångande staket kan sättas upp för att skapa nya dyner. På erosionsskador och vegetationslösa ytor kan ris eller tång läggas ut för att samla och binda sand.

1.2.5 Fornvård och kulturminnesvård

Mål: Befintliga fornminnen skall skötas i samråd med länsantikvarien.

Riktlinjer och åtgärder: En viss igenväxning föreligger och försiktig röjning bör göras. Stengärdesgårdar bör röjas fram och hållas fria från sly. Träd och buskgrupper kan sparas. Nedfallna stenar lägges upp.

1.2.6 Jakt och faunavård

Med hänsyn till att området är livligt frekventerat, får jakt ej förekomma 1 juni - 31 augusti samt under lördag, söndag, helgdagsaftnar och helgdagar under resten av året. Under annan tid bör jakt ske i begränsad omfattning och på sådant sätt att konflikter undvikas med besökande till reservatet.

För att främja djurlivet skall stor noggrannhet iakttagas vid gallring och röjning. Bärande träd och buskar sparas, liksom högstubbar, vindfällan och enstaka torrträd. Skogsbryn bör inte röras annat än då buskage breder ut sig på åkermarken.

Stödutfodring samt uppsättning av saltstenar och holkar kan utföras.

Arbetsföretag enligt skötselplanen bör utföras under lämplig tid och på sådant sätt att risken för allvarliga störningar på fågellivet blir så liten som möjligt.

1.2.7. Havet

Mål: En stor del av vattenområdet utgörs av av produktiva marina grundbottnar med ett vattendjup mindre än 3 meter, som har betydelse som reproduktions- och uppväxtområden för ett flertal olika fiskarter. Målet är att bevara och till del förbättra förutsättningarna för växt- och djurlivet.

Riktlinjer och åtgärder: Områdets värden kan påverkas negativt av t ex täktverksamhet, muddring, tippning och dumpning, liksom de problem ett omfattande båtliv kan föra med sig med hamnutbyggnader och båtar på svaj. Dessa uppräknade företeelser regleras i beslutet.

1.3 Behandling av skötselområden

Området har indelats i 8 skötselområden, som redovisas i denna beskrivning och på karta 5, Skötselområden.

Skötselområde 1 (6,2 ha)

Beskrivning: Igenväxande gräs- och rished vid Båtakåsen. Mot berget tät buskvegetation. I viken en sandstrand. En väg genom intilliggande fritidsbebyggelse leder in i området. I anslutning till vägen finns ett område, som ofta används till rastplats och övernattnings för tält- och husvagnar.

Mål: Öppna gräs- och rishedspartier.

Åtgärder: Bete på delar av området. Rövning och rensning av sly på de öppna gräs- och rishedspartierna. Övriga delar får utvecklas fritt. Uppsättning av stängsel. Betesområdet skall slås samman med skötselområde 2.

Skötselområde 2 (26,1 ha)

Beskrivning: Höjdområde med hållmarksmosaik av ljung-, gräs- och fukthedspartier. Mot havet övergår hållmarken i betad gräshed och strandäng. Närmast gårdsbildningen växer en björkdunge på gammal åker. En körväg leder ner till båtplatser på udden. I havet ett namnlöst skär.

Mål: Öppna, betade håll- och hedmarker och strandängar.

Åtgärder: Fortsatt bete. Komplettering av stängsel. Försiktig rövning vid behov av buskar och sly. Eventuellt bränning.

Skötselområde 3 (3,1 ha)

Beskrivning: Åkermark med små gräsheddar på sand. Utmed åkern förekommer ett område med snårskog av främst asp.

Mål: Åkermark och/eller betesmark.

Åtgärder: Bibehållen hävd. Rövning vid behov för att bibehålla de öppna gräshedspartierna. Aspbeståndet röjes och gallras vid behov och bör ges möjlighet att nå maximal ålder.

Skötselområde 4 (25,4 ha)

Beskrivning: Sandstarr- och rödsvingeldominerade hed-
ar. I nordvästra delen en gammal, högvuxen ljunghed.
Området har under en tid inte betats och den högvuxna
gräsvegetationen har bildat ett tjockt förnalager. In-
vandring av buskar och sly har påbörjats. Humustäcket
är på vissa ställen tunt och vegetationslösa fläckar
förekommer på några ställen. I bukten förekommer en
stor tångvall. I tångvallen förekommer en mycket in-
tressant flora, som har gynnats av att tidigare fårbe-
te upphört. I vikarna nedanför ljungheden finns sand-
stränder med viss dynbildning. Ett dike rinner ut i en
av vikarna. Holmaskäret och ett antal namnlösa mindre
skär. Grimsholmens fiskehamn med anläggningar.

Mål: Öppna, betade ljung- och gräshedar och strand-
ängar.

Åtgärder: Bete med nötkreatur har påbörjats. Betes-
trycket är lågt och djuren kan därför inte själva för-
bättra betet och återställa hävden. Rövning av buskar
och sly. Slätter med slaghack. Alternativt bränning.
Särskild hänsyn bör tas till den intressanta floran i
tångvallen. Om nödvändigt kan tångvallen stängslas in
om det visar sig att området skulle utarmas genom be-
tet. Stängsel kan också uppsättas i anslutning till
sandstränderna för att förhindra erosion på den kän-
sliga sand- och dynvegetationen.

Skötselområde 5 (3,3 ha)

Beskrivning: Gräs- och borsttåtelhed innanför ett
kräftigt vassbälte. Betet har upphört. I ena kanten
ett djupt dike. I den andra kanten står en björkdunge
med al och asp. Sly vandrar in på de öppna områdena.

Mål: Öppna hedpartier.

Åtgärder: Eventuellt bete och uppsättning av stängsel.
Rövning och rensning av sly och vassbälte. Betesområ-
det skall slås samman med skötselområde 4. Återkomman-
de rövning av sly på de öppna hedpartierna. Gallring
och rövning av björkdungen.

Skötselområde 6 (1,3 ha)

Beskrivning: Sandstrand med mycket gles vegetation.

Mål: Sandstrand.

Åtgärder: Inga.

Skötselområde 7 (5,0 ha)

Beskrivning: Tallskog av dålig kvalitet. Sparsam förnygring av tall och björk. Torr och frisk hedtyp.

Mål: Blandskog av tall och lövträd.

Åtgärder: Försiktiga gallringar och vid behov röjning, varvid lövträd gynnas.

Skötselområde 8 (103,1 ha)

Beskrivning: Del av Kattegatt. Mjukbottnarna och de mindre bankarna är av särskilt stor betydelse som reproduktionslokal och uppväxtområden för fisk. Denna zon är även av vikt för ett flertal andra djurarter däribland fåglar.

Mål: Naturligt förekommande arter skall kunna vidmakthålla livskraftiga och balanserade populationer. Den naturliga zoneringsen av växt- och djursamhällen skall inte störas.

Åtgärder: Förhindra uppkommande störningar.

2 Anordningar för rekreation och friluftsliv

2.1 Övergripande mål

Syftet med åtgärderna skall vara att underlätta för allmänheten att besöka reservatet och på sådant sätt att konflikt med områdets naturvetenskapliga värden undvikas samt att informera besökaren om reservatets naturvärden.

2.2 Riktlinjer och åtgärder2.2.1 Tillgänglighet

Ingen ändring av nuvarande förhållanden. Se karta 6, anordningar för friluftslivet.

2.2.2 FriluftsanordningarParkeringsplatser

Beskrivning: Vid omläggning av allmänna vägen förbi Grimsholmen anlades en mindre parkeringsplats vid infarten till Grimsholmens fiskehamn.

För att förbättra tillgängligheten för besökande till området kan ytterligare några mindre parkeringsplatser anläggas. Parkeringsplatserna bör ha en storlek om 5-10 biluppställningsplatser till det dubbla.

Åtgärd: En angelägen parkeringsplats är nedanför fritidsbebyggelsen på Veka i anslutning till den långa sandstranden. Vid förvärvet av marken ingick rätt att utnyttja väg till denna plats. En parkeringsplats kan också anläggas i områdets norra del.

Stigar

Beskrivning: Flera stigar och körvägar leder från olika håll in i reservatet.

Åtgärd: Körvägar och stigar skall hållas öppna. Vid vägskäl kan informationsskyltar och vägvisare uppsättas. Över diken lägges spänger, liksom där stigen går över sanddynor för att förhindra erosion.

Motortrafik på körvägar får endast ske efter särskilt tillstånd av förvaltaren. Med detta avses i första hand att på vår och höst tillåta isättning och upptagning av båt. För tångrätt och Grimsholmens fiskehamnsförening gäller särskilt rätt till väg.

Vägbommar finns uppsatta vid infartsvägen till Grimsholmens fiskehamn. Vägbom kan också uppsättas vid körväg i områdets norra del. Bommar låses med gemensam nyckel.

Bord och bänkar

Beskrivning: Bord och bänkar saknas inom området.

Åtgärd: På bergshöjden kan bänkar utplaceras. Bord och bänk kan också utplaceras vid parkeringsplatserna.

Eldplatser

Beskrivning: Eldning förekommer spontant på några ställen.

Åtgärd: För att förhindra eldning på känsliga strandpartier bör eldstäder ställas i ordning. Eldstäder kan vara i plåt med grillgaller eller göras av natursten. Eldstäder ställs i ordning på platser tidigare utnyttjade för eldning om inte platsen bedöms olämplig. Underlaget skall utgöras av grus eller sand för att undvika torvbrand. Drivved kan samlas ihop och läggas i anslutning till eldplatserna för att undvika åverkan på omgivande vegetation.

Sanitära anordningar

Beskrivning: Sanitära anordningar saknas inom området.

Åtgärd: Sopmaja, med toalett och sopkärl, kan uppsättas i anslutning till de föreslagna parkeringsplatserna. Alternativt kan enklare toalett av mulltoatyp användas. En sådan toalett kan användas på mark där man kan ha en latringrop utan risk att omgivningarna påverkas.

Badplatser

Beskrivningar: Den långa sandstranden i söder och de mindre vikarna med sandstrand utgör omtäckta och välbesökta badplatser.

Åtgärd: Vid strandstränderna kan frälsarkrans, livlina och båtshake uppsättas.

Tältning

Beskrivning: Spontan tältning och uppställning av husvagn förekommer inom området.

Åtgärd: Tältning och uppställning av husvagn under två dygn bör tillåtas på plats i anslutning till föreslagna parkeringsplatser nedanför Veka och i områdets norra del. Antal tält och husvagnar bör begränsas till högst 3 vid varje tillfälle.

2.2.3 Båtplatser och Grimsholmens fiskehamn

Beskrivning: Ett flertal fritidsbåtar ligger utmed stränderna. De flesta vid Båtakåsen, Grimsholmen och udden däremellan.

Utbyggnaden av piren med grov sprängsten har medfört ett betydligt ingrepp i landskapsbilden. Genom att klä piren med mindre sten och färdigställa det påbörjade skyddet mot sjöspray med block av natursten eller huggen sten samt på insidan lägga ett bryggdäck av trä eller cement kan pirens utseende förbättras. Dessa åtgärder åvilar Grimsholmens fiskehamnsförening.

Åtgärd: Hallandskusten saknar i stort naturliga platser för hamnar. För många är båt och fiske ett viktigt fritidsintresse. Inom reservatet bör därför båtar tillåtas vid de tre uddarna, i anslutning till befintliga sjöbodor och båtupptagningsplatser (båtramper). Båtantalet bör maximeras till ett högst 25-tal platser vid varje hamn. Inga ytterligare sjöbodor eller anläggningar får uppföras varken på land eller i havet.

Avtal skall träffas med båtägarna och båtföreningar bör bildas. Avtal om skötsel och utformning av hamnområdena skall upprättas. Fordonstrafik får endast förekomma efter särskilt tillstånd av naturvårdsförvaltaren.

Förtöjning och uppläggning av båtar får ej förekomma på andra platser inom reservatet. De båtar som legat utmed stränderna skall ges plats vid någon av de angivna tilläggsplatserna på uddarna. Förbudsskyltar mot uppläggning och förtöjning av båtar utanför de iordningställda båtplatserna skall sättas upp på lämpliga platser.

2.2.4 Renhållning

Naturvårdsförvaltaren skall sätta upp sopkärl i anslutning till parkeringsplats och entré till reservatet. Sopor skall genom avtal med kommun omhändertas av kommunen.

2.2.5 Strandstädning

Strandstädning bör utföras årligen. Badstränder skall prioriteras. Ej brännbart material och sådana föremål som kan skada människor och djur borttransporteras (plast, glas, plåt m m). Drivved lämnas utan åtgärd eller kan samlas ihop och läggas i anslutning till eldstäder. Strandstädning, på våren, bör utföras vid lämplig tidpunkt och på sådant sätt att minsta störning inträffar på fåglars häckning.

På stränderna samlas årligen en hel del tång. På de omtäckta badplatserna utmed sandstränderna kan tången tas bort. Tången kan vid lämpligt tillfälle transporteras till dynområdet och användas för att täcka erosionsskador.

För sanering av ilandfluten olja förutsätts kommunen svara enligt gällande lagstiftning. Naturvårdsförvaltningen skall vid sanering av oljeskador vara beredd att biträda kommunen med råd.

2.2.6 Information

Informationsskyltar skall utformas enligt naturvårdsverkets anvisningar. Skyltarna skall ha av länsstyrelsen godkänd text.

Informationsskyltarna skall innehålla en orienteringskarta som visar reservatets omfattning, stigar, sopmajor m m. Skyltarna skall också ge en kort beskrivning av områdets naturvärden, allmänt skyddsmotiv, beslutsmyndigheter, naturvårdsförvaltare samt föreskrifter för den besökande allmänheten. Skyltarna uppsätts på skyltställ av tryckimpregnerat trä. Informationstavlor skall uppsättas vid parkeringsplats, stigshål och där stigar leder in i området.

En upplysningstavla, som beskriver fornlämningarna, kan komplettera informationstavlan. Upplysningstavlan bör utformas i samråd med länsantikvarien. En enkel naturguide bör också tas fram.

2.2.7 Utmärkning av naturreservatets gräns

Gränsmarkeringen skall utföras enligt svensk standard.

3 Tillsyn

Naturvårdsförvaltaren svarar för tillsynen av området.

4 Dokumentation av utförda åtgärder

Naturvårdsförvaltaren dokumenterar utförda åtgärder, kostnader för och finansiering av naturvårdsförvaltningen.

Bilagd blankett "REDOVISNING AV NATURVÅRDSÅTGÄRDER" (bilaga 7) ska användas för denna dokumentation.

5 Revidering

Skötselplanen skall ses över vart 10:e år eller när berörda parter anser det påkallat. Översynen av planen bör främst gälla betestryck och förändringar i flora och fauna samt den anlagda sandstopparens effekter på omgivande stränder.

6 Finansiering av naturvårdsförvaltningen

6.1 Ekonomisk utredning

Naturvårdsförvaltaren har gjort en ekonomisk flerårsplan för budgeten avseende kostnader och intäkter för naturvårdsförvaltningen (bilaga 8).

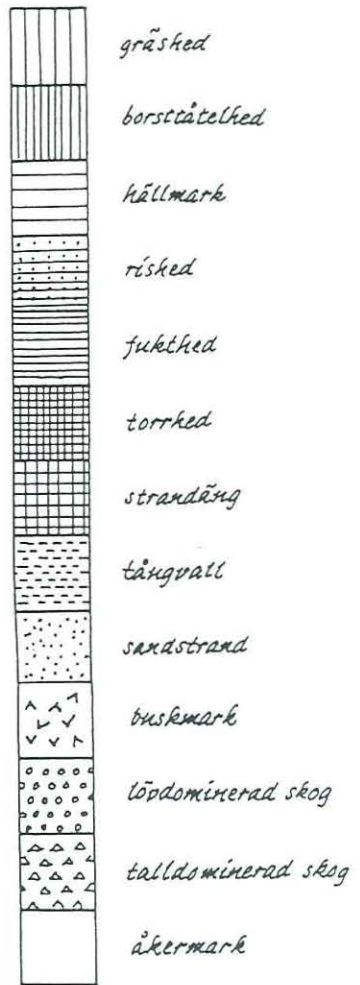
Vid förnyad ekonomisk utredning skall blanketten "UTREDNING AV KOSTNADER OCH INTÄKTER FÖR NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN" (bilaga 9) användas.

6.2 Finansiering av naturvårdsförvaltningen

Bekostas av staten: Samtliga åtgärder rörande istandsättning av mark och vatten (strandängar, åker- och hedmarker) avseende röjning, dikning och stängselmaterial bekostas genom beredskapsmedel (AMS-anslag) och/eller genom medel ur Vårdanslaget (bidrag med 50 %).

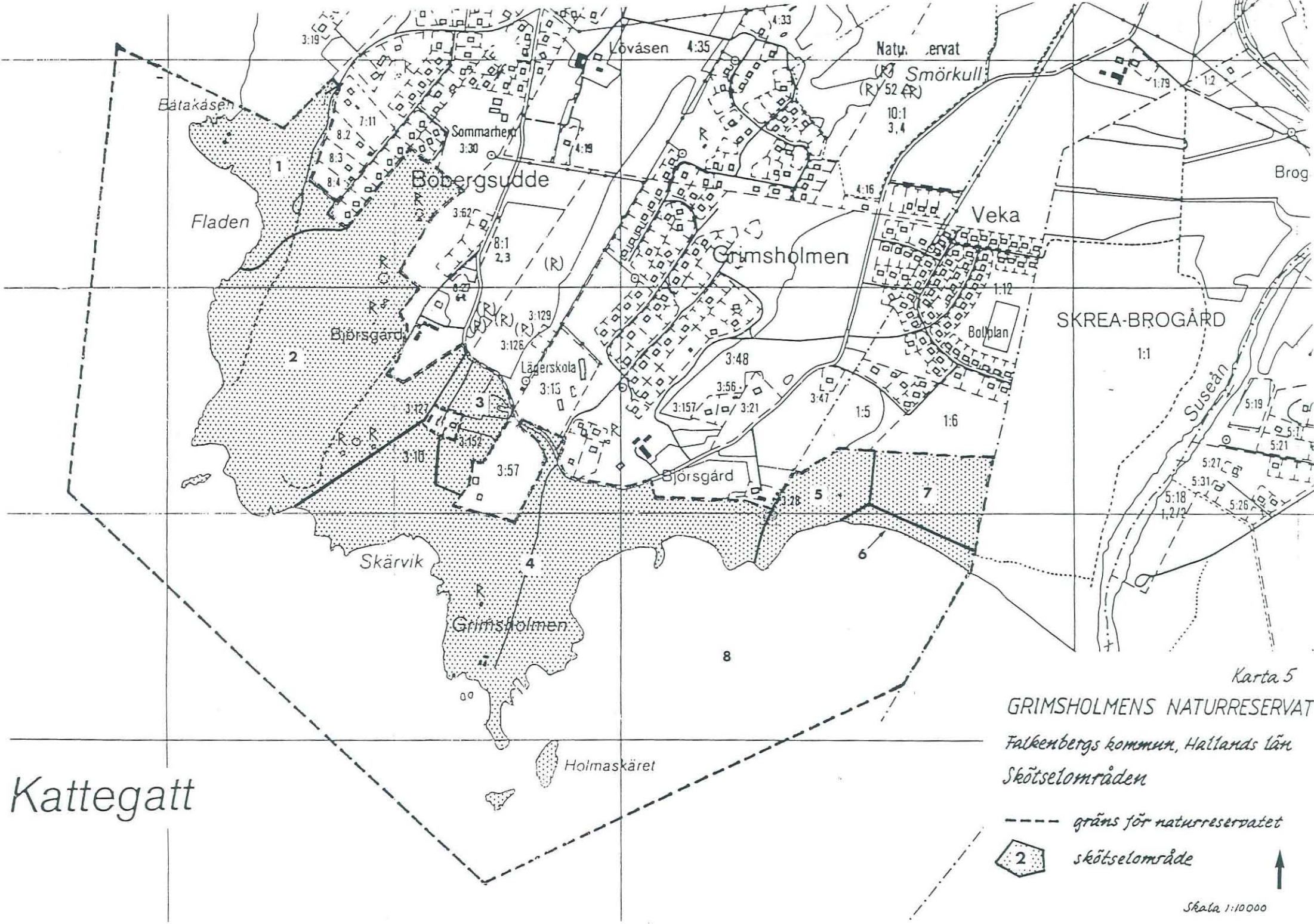
Bekostas av Stiftelsen för Västsvenska Fritidsområden: Istandsättning av åker- och betesmarker. Uppsättning av stängsel. Anläggning och underhåll av parkeringsplatser. Underhåll av körvägar och stigar. Uppsättning och underhåll av vägbom. Uppsättning och underhåll av sopkärl, sopmaja och toalett. Framställning och utplacering av informationstavlor och upplysningstavlor. Utmärkning av reservatet, faunavård och tillsyn.

Bekostas av Falkenbergs kommun: Omhändertagande av sopor och latrin.

Karta 4
 GRIMSHOLMENS NATURRESERVAT
 Falkenbergs kommun, Hallands län
 Vegetation
 Skala 1:10000

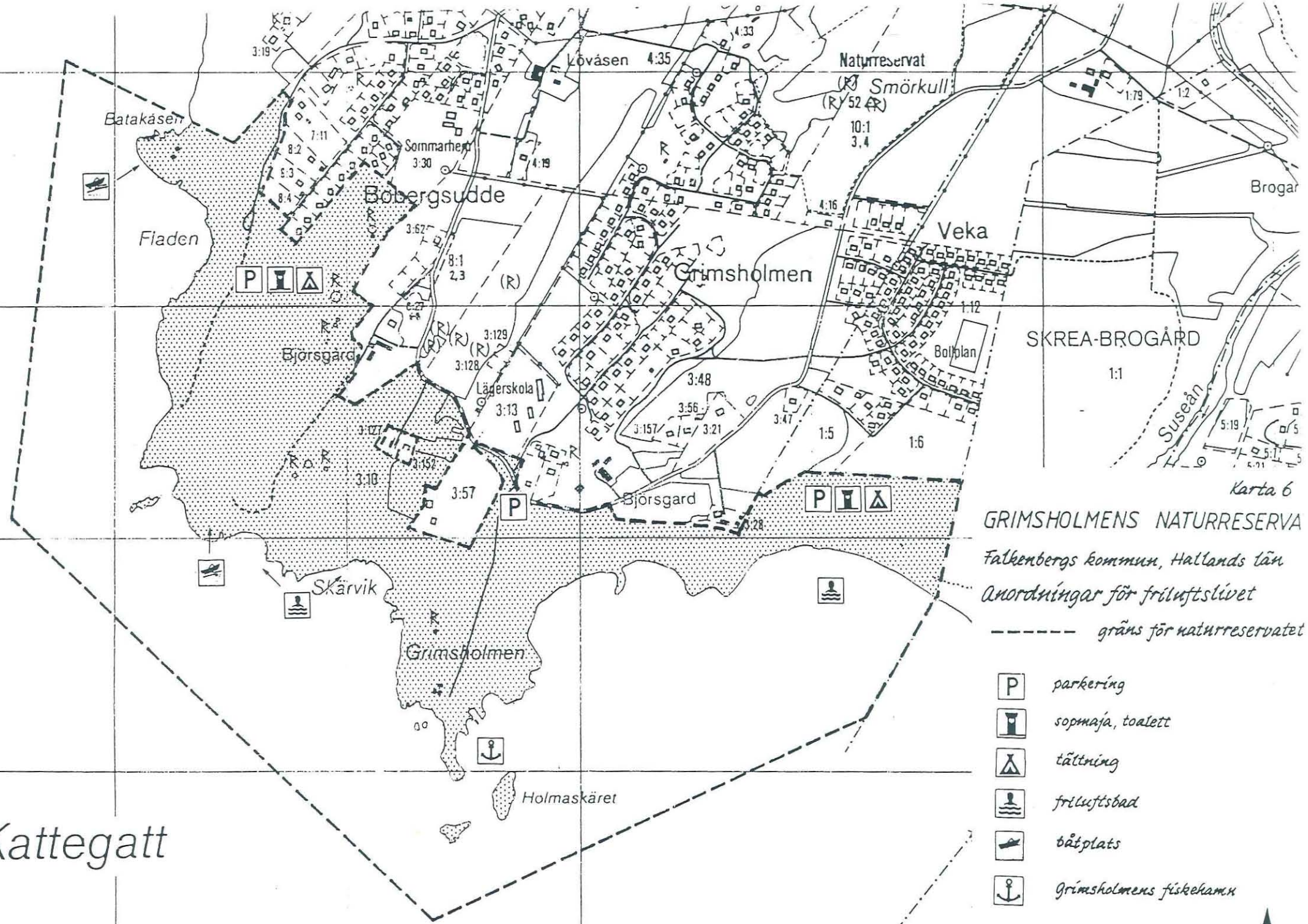
Karta 5
 GRIMSHOLMENS NATURRESERVAT
 Falkenbergs kommun, Hallands län
 Skötselområden

--- gräns för naturreservatet
 2 skötselområde

Skala 1:10000

Kattegatt

Karta 6
 GRIMSHOLMENS NATURRESERVA
 Falkenbergs kommun, Hallands län
 Anordningar för friluftslivet
 ----- gräns för naturreservatet

- parkering
- sopmaja, toalett
- tältning
- friluftsbad
- båtplats
- Grimsholmens fiskehamn

Skala 1:10000

